

УДК 330.87:177.55(477)

СКЛАДОВІ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМ БІДНОСТІ ТА СОЦІАЛЬНОЇ НЕРІВНОСТІ В УКРАЇНІ

*О. О. Чуприна, кандидат економічних наук, доцент
Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*

Проаналізовано рівні бідності та соціальної нерівності в Україні. Виявлено соціальні групи, для яких проблеми бідності є особливо гострими. Названо причини низького рівня життя та значного майнового розшарування населення. Визначено основні складові активної та пасивної соціальної політики у сфері розв'язання зазначених проблем.

***Ключові слова:** бідність, соціальна нерівність, соціальна структура суспільства, соціальні групи, заробітна плата, активна та пасивна соціальна політика.*

Постановка проблеми. Проблеми бідності та соціальної нерівності залишаються для України актуальними вже двадцять років. Кризові процеси їх лише загострили. Подібна ситуація є загрозовою, такою, що породжує значну соціальну напругу, знижує людський потенціал та гальмує подальший соціально-економічний розвиток країни. Тому необхідність негайного проведення заходів, спрямованих на боротьбу з бідністю та надмірною соціальною нерівністю, є очевидною. За таких умов дослідження особливостей соціальної структури українського суспільства, визначення основних причин зубожіння більшої частини населення України та обґрунтування напрямів соціально-економічної політики держави, спрямованої на поліпшення існуючої ситуації, набувають особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми бідності і соціальної нерівності є предметом дослідження багатьох вітчизняних та зарубіжних учених. Серед них у першу чергу слід назвати В. Броницьку, Л. Ільчука, І. Кириченко, А. Колота, Е. Лібанову, В. Опалько, С. Полякову, А. Реут, С. Тютюнникову, Н. Холода, О. Чернегу, Л. Шевченко, В. Юрчишина та ін. [1–3; 5–8; 13; 15–17].

Формулювання цілей. Метою статті є оцінювання рівня бідності і соціальної нерівності в Україні, виявлення соціальних груп, для яких проблема бідності є особливо гострою, визначення причин ситуації, що склалася, та обґрунтування напрямів державного регулювання, спрямованого на боротьбу з бідністю і соціальним розшаруванням українського суспільства.

Вклад основного матеріалу. Для сучасної України характерним є високий рівень соціальної нерівності і бідність значної частини населення. Економічна криза тільки зробила ці проблеми більш гострими та болючими. Так, за даними

ООН та Європейської соціологічної служби «Євробарометр», наведеними в табл. 1, у 2010 р. частка бідного населення в Україні становила 78 %, в той час, як у країнах Західної та Центральної Європи значення цього показника було у 4-8 разів нижчим [5; 9]. Це є свідченням украї тяжкого становища, в якому опинилося населення України. Слід зазначити, що із розглянутих країн лише в Росії ситуація нагадувала українську, хоча й була дещо кращою.

Т а б л и ц я 1

Частка бідного населення в країнах Європи у 2010 р. [5; 9]

Країна	Часка бідного населення, %
Ісландія	10
Норвегія	11
Швеція	12
Ірландія	16
Данія	12
Литва	20
Латвія	26
Росія	70
Нідерланди	11
Німеччина	15
Польща	17
Бельгія	15
Чехія	9
Словаччина	11
Україна	78
Румунія	23
Болгарія	21
Португалія	18
Іспанія	20
Греція	20
Кіпр	16

Дані щодо значення децильного коефіцієнта (співвідношення доходів 10 % найбагатшого населення до доходів 10 % найбіднішого) також свідчать про загрозливий рівень соціальної нерівності в нашій країні. Так, значення цього показника для Японії становить 4,5, для Скандинавських країн — 3–6, для Німеччини — 7–8, для США — 11–13, для Великої Британії — 14. Найбільш суттєвий розрив між багатими і бідними спостерігається у Бразилії — значення децильного коефіцієнта складає 55–60. Для Аргентини, яку прийнято згадувати наступною, він дорівнює 35. Що стосується України, то дані офіційної статистики показують низький розрив між доходами багатих і бідних — значення коефіцієнта знахо-

диться на рівні близько 5,5, що суттєво суперечить реаліям, з якими кожен з нас стикається мало не щоденно. За експертними оцінками, що враховують діяльність тіньового сектору, розрив в доходах найбагатших і найбідніших українців сягає 25–45. Отже соціальна нерівність в Україні є однією з найбільших у світі, що також є свідченням низького рівня розвитку та слабкості вітчизняної економіки. Зазначимо, що в розвинених країнах розрив у доходах понад 10 разів вважається соціально небезпечним [4; 10–12; 14; 18, с. 108].

Важливою складовою дослідження проблем бідності і соціальної нерівності в Україні є виділення верств населення, для яких ці проблеми є особливо гострими. Населення можна розбити на групи за багатьма ознаками, зокрема: за ступенем економічної активності (зайняте, безробітне, економічно неактивне населення); за видом діяльності; за наявністю неповнолітніх дітей та пенсіонерів у домогосподарстві; за місцем проживання (регіон України, сільська або міська місцевість); за віком; за статтю; за рівнем освіти тощо. Розглянемо особливості соціальної структури українського суспільства за деякими з цих критеріїв.

Так, чималий інтерес становить вплив складу домогосподарства (працюючі або непрацюючі дорослі, неповнолітні діти, пенсіонери) на рівень його добробуту. При цьому особливо важливо зрозуміти, чи задовольняються потреби родин з дітьми. Адже в дитячому і підлітковому віці проблеми бідності сприймаються особливо гостро, що в подальшому може позначитися на характері індивіда та його поведінці в соціумі.

На жаль, спостерігається пряма залежність між кількістю неповнолітніх дітей в домогосподарстві та рівнем його бідності. Так, значення цього показника для домогосподарств з однією дитиною у двічі нижче, ніж для таких, де дітей троє та більше. Так само негативно на добробут домогосподарства впливає наявність у його складі непрацюючих пенсіонерів [2, с. 83, 84]. При цьому спостерігається загальний низький рівень життя домогосподарств незалежно від їх складу.

Що стосується розбіжностей в рівні доходів жителів міст та сіл, то за результатами обстеження домогосподарств у III кварталі 2010 р., можна зробити такі висновки. Середній дохід, що припадає на одного члена домогосподарства, складає 1 354 грн у міській та 1 112 грн у сільській місцевості, тобто доходи городян у середньому на 21,6 % вищі. Частка домогосподарств із середньодушовими доходами на місяць, нижчими за прожитковий мінімум, становила у міській місцевості 15,4 %, а у сільській — 23,3 %. На продукти харчування припадало 49,7 % сукупних витрат міських жителів та 56,1 % — сільських. Все це є свідченням того, що рівень бідності сільського населення України є більш високим. Хоча ступінь нерівномірності їх доходів є нижчим: децильний коефіцієнт доходів городян — 5,8, жителів сільської місцевості — 4,5 [4].

Є певні розбіжності і в доходах жителів різних регіонів України. Так, за даними табл. 2, у 2010 р. працівники Вінницької, Житомирської, Тернопільської, Херсонської, Хмельницької, Чернівецької та Чернігівської областей у середньому отримували заробітну плату, що становила менше 80 % від серед-

ньої по країні, в той час, коли оплата праці в таких областях, як Дніпропетровська, Донецька, Київська та Луганська, була вище за середню по країні, а в Києві це перевищення склало 1,5 разу.

Таблиця 2

Середньомісячна заробітна плата в розрахунку на одного штатного працівника за регіонами України у 2010 р. [4]

Регіон	Середньомісячна заробітна плата	
	грн	% до середньої по країні
Україна	2239	100,0
Автономна Республіка Крим	1991	88,9
Вінницька	1782	79,6
Волинська	1692	75,6
Дніпропетровська	2369	105,8
Донецька	2549	113,8
Житомирська	1785	79,7
Закарпатська	1846	82,4
Запорізька	2187	97,7
Івано-Франківська	1927	86,1
Київська	2295	102,5
Кіровоградська	1815	81,1
Луганська	2271	101,4
Львівська	1941	86,7
Миколаївська	2122	94,8
Одеська	2046	91,4
Полтавська	2102	93,9
Рівненська	1960	87,5
Сумська	1866	83,3
Тернопільська	1659	74,1
Харківська	2060	92,0
Херсонська	1733	77,4
Хмельницька	1786	79,8
Черкаська	1835	82,0
Чернівецька	1772	79,1
Чернігівська	1711	76,4
м. Київ	3431	153,2
м. Севастополь	2167	96,8

З одного боку, ці дані свідчать про наявність певних розбіжностей в оплаті праці робітників у різних регіонах України, а з другого — такі розходжен-

ня не можна вважати достатньо суттєвими. На це наочно показують дані табл. 2, а також розраховане за ними значення коефіцієнта варіації, яке не перевищує 20 % (нагадаємо, що сукупність вважається однорідною за певною ознакою, якщо відповідний коефіцієнт варіації є меншим за 33 %). Отже, суттєвої різниці в оплаті праці робітників різних регіонів України не виявлено.

А от оплата праці працівників, зайнятих різними видами економічної діяльності, значно різниться. Дані табл. 3 свідчать про те, що у 2010 р. розрив між заробітками працівників, зайнятих в сфері рибальства, рибництва, в сільському господарстві, та працівників, що займалися фінансовою діяльністю, склав 3-4 рази.

Таблиця 3

Середньомісячна заробітна плата в розрахунку на одного штатного працівника за видами економічної діяльності в Україні у 2010 р. [4]

Вид діяльності	Середньомісячна заробітна плата	
	грн	% до середньої по країні
Усього	2239	100,0
Сільське господарство, мисливство та пов'язані з ним послуги	1430	63,9
Лісове господарство та пов'язані з ним послуги	1787	79,8
Рибальство, рибництво	1191	53,2
Промисловість	2580	115,2
Будівництво	1754	78,3
Торгівля, ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	1874	83,7
Діяльність готелів та ресторанів	1455	65,0
Діяльність транспорту та зв'язку	2726	121,8
Фінансова діяльність	4601	205,5
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям	2436	108,8
Державне управління	2747	122,7
Освіта	1889	84,4
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	1631	72,8
Надання комунальних та індивідуальних послуг, діяльність у сфері культури та спорту	2065	92,2

До низькооплачуваних видів діяльності можна також віднести лісове господарство, будівництво, діяльність готелів та ресторанів, охорону здоров'я та надання соціальної допомоги; до високооплачуваних — промисловість, ді-

альність транспорту та зв'язку; операції з нерухомим майном, оренду, інжиніринг та надання послуг підприємцям, державне управління. Таким чином, сфера зайнятості значно впливає на добробут працівника.

При дослідженні варіації середньої заробітної плати залежно від регіону або сфери зайнятості звертає на себе увагу загальний низький рівень оплати праці, яка не дозволяє забезпечити працівникам нормальні умови життя та розвитку. Про слушність цього висновку свідчать такі дані.

На думку директора економічних програм Центру Разумкова В. Юрчишина, реальна вартість споживчого кошика не відповідає офіційно встановленому рівню. Так, станом на кінець 2009 р. його вартість у поточних цінах становила приблизно 1569 грн на місяць для однієї працездатної людини, в той час як офіційно використовувалася сума 744 грн. І це при тому, що склад українського споживчого кошика далекий від стандартів розвинених країн, він орієнтований не на забезпечення більш-менш задовільних умов життя, а тільки на виживання. Якщо ж взяти за основу відносно реальні для здорового життя норми харчування і повноцінне задоволення всіх інших потреб, споживчий кошик, за експертними оцінками, сягає близько 3580 грн. [17]. І це за даними 2009 р. У 2010 р., навіть з урахуванням занижених офіційною статистикою темпів інфляції (109,1 %) [4], вартість офіційного та розрахованого за реальними потребами для здорового життя споживчих кошиків має становити 1712 грн та 3906 грн відповідно.

Саме низький рівень оплати праці в Україні є головною причиною такого феномену, як бідність зайнятого населення. У розвинених країнах працюючі не завжди гарантовано отримують високі доходи, але від бідності вони точно застраховані. В Україні працівник не завжди може за рахунок заробітної плати задовольнити свої власні потреби. А часто під його опікою знаходяться ще й неповнолітні діти, пенсіонери, безробітні члени домогосподарства працездатного віку.

Наведене свідчить про незадовільний рівень життя більшої частини населення України та існування незліченної кількості соціальних проблем, що потребують негайного розв'язання.

Не можна сказати, що держава зовсім не займається їх вирішенням: у 2010 р. 38,5 % доходів населення України було сформовано за рахунок соціальної допомоги та інших поточних трансфертів, при цьому частка заробітної плати складала лише 41,7 % [4]. Але чомусь результати вітчизняної соціальної політики є вкрай невтішними: зубожіння переважної частини населення, руйнація систем освіти та охорони здоров'я, зниження тривалості життя, втрата наукового потенціалу країни та відтік «мозків», трудова міграція, зниження чисельності населення, низька продуктивність праці та поступове погіршення якості трудових ресурсів тощо. У чому причини такої ситуації та які можливі шляхи її поліпшення?

До основних причин можна віднести [7]:

– реалізацію переважно екстенсивного типу економічного зростання, консервування застарілої структури економіки зі значною часткою ресурсно-добувних та експортноорієнтованих виробництв. З одного боку, така ситуація

призводить до зниження попиту на кваліфіковану робочу силу, а отже, і капіталовкладень у людський розвиток, а з другого — низький рівень конкурентоспроможності української економіки зумовлює невисокі обсяги національного виробництва, що в свою чергу консервує низькі доходи та обсяги споживання;

– визнання пріоритету економічного зростання над соціальним розвитком; розуміння економічного зростання як передумови, що автоматично поліпшить рівень життя населення; ігнорування того факту, що поліпшення здоров'я та підвищення рівня освіти громадян можуть стати потужним важелем економічного зростання в умовах переходу до постіндустріального суспільства;

– визнання економічного зростання як основної передумови і джерела поліпшення соціальної сфери та відповідне недооцінювання ролі інституційних перетворень;

– значний тіньовий сектор. З одного боку, працівники, що в ньому зайняті мають дуже низький рівень соціального захисту, а з другого, несплата податків обумовлює зниження надходжень до державного бюджету та зменшує можливість фінансування соціальної сфери;

– розгляд соціальної політики як похідної від економічної. Такий підхід можливо виправданий в індустріальному суспільстві. Але в умовах переходу до постіндустріальної економіки роль соціальної політики значно зростає. І вже результати економічної політики значною мірою залежать від ефективності перетворень у соціальній сфері;

– гострота проблеми соціального розшарування населення певною мірою нівелюється тим, що подібна ситуація визнається нормальним явищем в умовах розбудови ринкової економіки. При цьому увага не акцентується на надмірності розшарування та його значних негативних соціально-економічних, політичних, демографічних наслідках;

– розуміння соціальної політики часто обмежується лише соціальною підтримкою незахищених верств населення. Поза увагою залишається така її важлива складова, як підтримка розвитку людського потенціалу, сприяння реалізації можливостей працездатних, особливо обдарованих громадян;

– намагання оцінити результати соціальної політики динамікою кількісних економічних показників, часто усереднених, безвідносно до реальних соціальних змін у суспільстві;

– існуючий механізм перерозподілу доходів громадян, у тому числі через державний бюджет, значною мірою працює на користь вищого класу, що призводить до загострення проблеми соціальної нерівності і бідності навіть за умов економічного зростання;

– зневіра населення щодо можливості суттєвого поліпшення рівня життя, розчарування у власних силах та здібностях, апатія, тривога та депресія, перенесення відповідальності за своє життя на державу та інших людей. Наслідком цього стають зниження трудової активності та ефективності праці, поширення соціальних аномалій (пияцтва, наркоманії, захворюваності, злочинності), демографічні проблеми тощо.

До основних напрямів соціальної політики, спрямованої на поліпшення ситуації, що склалася в Україні, слід віднести такі:

1-ша складова — *активна соціальна політика*, спрямована на забезпечення реалізації підприємницького, трудового, інтелектуального та творчого потенціалу населення:

- вдосконалення системи захисту права власності, боротьба з монополіями та захист конкуренції;

- структурна перебудова економіки України шляхом нарощування частки інноваційного сектору та скорочення частки ресурсно-добувних виробництв; використання існуючих конкурентних переваг України як виробника та експортера продуктів харчування, рекреаційного та туристичного центру, транспортної розв'язки тощо; подальший розвиток авіабудування, космічних технологій, атомної енергетики, автомобільної промисловості, виробництва зброї та військової техніки тощо;

- сприяння реалізації власного підприємницького, трудового, інтелектуального, творчого потенціалів індивідів значною мірою за рахунок створення сприятливих умов для розвитку малого підприємництва, а також поліпшення інвестиційного клімату в Україні для створення нових виробництв, бажано інноваційних, за рахунок як іноземних, так і вітчизняних капіталовкладень;

- підвищення рівня оплати праці та створення стимулів для високопродуктивної праці, а також постійного поглиблення знань та вдосконалення навичок робітників;

- боротьба з еміграцією шляхом забезпечення нормальних умов життя та створення можливостей для реалізації трудового інтелектуального і творчого потенціалу наших співвітчизників в Україні;

2-га складова — *пасивна соціальна політика*, що полягає у соціальному забезпеченні незахищених верств населення та вдосконаленні системи відтворення людського потенціалу країни:

- підвищення рівня соціального захисту пенсіонерів, інвалідів, неповнолітніх дітей, хворих, безробітних тощо шляхом доведення соціальних стандартів до рівня, який би забезпечував задоволення не тільки фізіологічних, а й соціальних та духовних потреб людини на гідному рівні. При цьому допомога може надаватися як у грошовій, так і в натуральній формі;

- створення та розвиток інститутів, які б гарантували збереження заощаджень громадян та їх захист від інфляції;

- розвиток страхування, у тому числі впровадження страхової медицини;

- вдосконалення системи освіти, спрямоване на підвищення як загального рівня освіченості та культури громадян, так і на поглиблення професійних знань, у тому числі за рахунок формування у майбутнього фахівця не тільки теоретичної бази, а й практичних навичок майбутньої діяльності.

Крім цього, важливою складовою державної політики, спрямованої на підвищення рівня життя населення та на подолання бідності й надмірної со-

ціальної нерівності, є боротьба з корупцією та тіньовим сектором. Зокрема, йдеться про такі заходи:

- створення дієвої судової системи;
- підвищення заробітних плат у державному секторі та забезпечення відповідальності за хабарництво;
- декларування доходів і витрат чиновниками та членами їх родин;
- припинення роботи нелегальних конвертаційних центрів і обмеження готівкових операцій між суб'єктами підприємницької діяльності;
- боротьба з порушеннями митних процедур;
- заборона або значні обмеження співпраці з офшорними зонами;
- обмеження кількості контролюючих органів, оптимізація їх повноважень та посилення контролю над результатами їх роботи;
- мінімізація, а краще повна ліквідація, податкових пільг, адже в нашій країні вони скоріше є не засобом стимулювання окремих галузей або виробництв, а методом нечесної конкуренції та розкрадання коштів державного бюджету;
- спрощення звітності суб'єктів підприємницької діяльності, у тому числі за рахунок обмеження дублювання інформації в різних формах звітності.

Висновки. Наведене доводить, що проблеми бідності і соціальної нерівності в Україні набувають загрозливого характеру, стаючи перешкодою подальшому соціально-економічному розвитку країни в цілому. Особливо гострими вони є для таких груп населення: для домогосподарств, до складу яких входять неповнолітні діти або пенсіонери, жителів сіл; робітників, зайнятих у сфері рибальства, рибництва, сільському господарстві, лісовому господарстві, на будівництві, в охороні здоров'я та сфері надання соціальної допомоги. Особливість бідності в Україні — бідність працюючих, що є зовсім нехарактерною для розвинених країн і викликає особливе занепокоєння, адже на зайнятому лежить відповідальність не тільки за його власне життя, а ще за непрацездатних членів домогосподарства.

У статті обґрунтовано причини становища, що склалося, і названо основні напрями активної та пасивної соціальної політики, спрямованої на подолання бідності і надмірної соціальної нерівності. Але ефективна реалізація названих заходів на практиці є неможливою, якщо першим кроком не стане реальна боротьба з корупцією та тіньовим сектором.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безпека людського розвитку: економіко-теоретичний аналіз [Текст] : моногр. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, Т. М. Камінська та ін. / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. С. Шевченко. — Х. : Право, 2010. — 448 с.
2. Бідність та нерівні можливості дітей в Україні [Текст] : моногр. / Л. М. Черенько, С. В. Полякова, А. Г. Реут та ін. / за ред. Е. М. Лібанової. — К. : Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України, Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ), Український центр соціальних реформ, 2009. — 288 с.

3. Демографічні чинники бідності [Текст] : моногр. / за ред. Е. М. Лібанової. — К. : Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України, 2009. — 184 с.
4. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>
5. Ільчук, Л. Підсумковий моніторинг розвитку соціальної сфери за 2010 рік [Електронний ресурс] / Л. Ільчук // Центр перспективних соціальних досліджень. — Режим доступу : http://www.cpsr.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=148:-2010-&catid=17:2010-06-10-20-44-31&Itemid=24#_ftn17
6. Кириченко, І. Чи існує в Україні соціальна нерівність? [Електронний ресурс] / І. Кириченко // Дзеркало тижня. — 2009. — 14 берез. — №9. — Режим доступу : <http://dt.ua/articles/56387>
7. Колот, А. Міфи соціальної політики, або з чого слід розпочати формування нової моделі [Електронний ресурс] / А. Колот // Дзеркало тижня. — 2010. — 23 січ. — №2. — Режим доступу : <http://dt.ua/articles/59002>.
8. Лібанова, Е. М. Бідність населення України: методологія, методика та практика аналізу [Текст] : моногр. / Е. М. Лібанова. — К. : КНЕУ, 2008. — 330 с.
9. Межа бідності в Україні та Європі [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zet.in.ua/http://zet.in.ua/socium/mezha-bidnosti-v-ukra%D1%97ni-ta-yevropi/>.
10. На шляху до кінця світу? [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://gvizdivtsi.org.ua/?p=4023>
11. Програма соціалістичної партії України. Боротьба з соціальною нерівністю, ліквідація бідності [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://spu.in.ua/about/programa#N03>
12. Соболев, Ю. Пострадянська Росія [Електронний ресурс] / Ю. Соболев // Дзеркало тижня. — 2011. — 04 берез. — №8. — Режим доступу : <http://dt.ua/articles/76834//>
13. Соціальна політика в умовах поглиблення соціальної нерівності в Україні [Текст] : моногр. / за заг. ред.: Л. І. Ільчука та ін. — Херсон : Вид-во ПП Вишемирський В. С., 2010. — 376 с.
14. Соціальна прірва в Україні поглиблюється. Багатії отримують в 9 разів більше бідних [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.newsru.ua/finance/06may2008/v_9_gaz.html
15. Холод, Н. М. Розподіл доходів та бідність у перехідних економіках [Текст] : моногр. / Н. М. Холод. — Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2009. — 442 с.
16. Чернега, О.Б. Глобальна бідність: масштаби, тенденції і загрози розвитку [Текст] : моногр. / О. Б. Чернега, В. В. Опалько. — Донецьк : ДонНУЕТ, 2010. — 235 с.
17. Юрчишин, В. Консервація розбіжності у рівнях номінальних доходів населення [Електронний ресурс] / В. Юрчишин. — Режим доступу : http://dialogs.org.ua/dialog.php?id=112&op_id=1694
18. Яценко, Л. Д. Рівень та якість життя населення України: міжнародні порівняння [Текст] / Л. Д. Яценко, С. І. Лавриненко, Т. В. Цихан // Стратегічні пріоритети. — 2007. — № 3 (4). — С. 103-111.

СОСТАВЛЯЮЩИЕ СОЦИАЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ В СФЕРЕ РЕШЕНИЯ ПРОБЛЕМ БЕДНОСТИ И СОЦИАЛЬНОГО НЕРАВЕНСТВА В УКРАИНЕ

Чуприна Е. А.

Проанализированы уровни бедности и социального неравенства в Украине. Выявлены социальные группы, для которых проблемы бедности являются особенно острыми. Названы причины низкого уровня жизни и значительного имущественного расслоения населения. Определены основные составляющие активной и пассивной социальной политики в сфере решения указанных проблем.

Ключевые слова: бедность, социальное неравенство, социальная структура общества, социальные группы, заработная плата, активная и пассивная социальная политика.

THE ELEMENTS OF SOCIAL POLICY IN THE FIELD OF DECISION OF PROBLEMS OF POVERTY AND SOCIAL INEQUALITY IN UKRAINE

Chuprina O. O.

In work the levels of poverty and social inequality in Ukraine are analyzed, the social groups for which the problems of poverty are especially sharp are exposed; the causes of low life level and of the significant property stratification of population are adopted; the basic elements of active and passive social policy in the field of noted problems decision are defined.

Keywords: poverty, social inequality, social structure of society, social groups, wage, active and passive social policy.

УДК 343.9:330.1

НЕЗАХИЩЕНІСТЬ ОБ'ЄКТІВ ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ ЯК СПРИЯЮЧА УМОВА ВІДТВОРЕННЯ ЗЛОЧИННОСТІ В ЕНЕРГЕТИЧНІЙ СФЕРІ

Г. Ю. Дарнопих, кандидат економічних наук, доцент;

І. О. Христич, кандидат економічних наук, доцент

Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

Порушено питання незахищеності об'єктів паливно-енергетичного комплексу як загрози енергетичній безпеці держави. Відстежено взаємозв'язок